

van sommige instrumenten; ook laat de duidelijkheid van vele afbeeldingen wel wat te wenschen over; daarentegen zijn andere afbeeldingen, die wel werden opgenomen, volkomen overbodig, zooals die van een hamer, die ieder zich wel zonder plaatje zal kunnen voorstellen. De doorlezing van dit boek was voor Ref. ondanks het uitteraard elementaire karakter ervan, een aangename en opfrisschende bezigheid. Toch bleven enkele aanmerkingen, die trouwens aan de waarde van het geheel geen grooten afbreuk doen, niet achterwege. Cylinders in de urine behoeft niet altijd met albuminurie gepaard te gaan. Over de thans wel geheel verlaten methode der seperatoren wordt veel te ver uitgeweid. Bij de beschrijving van het Röntgen-onderzoek vinden de tegenwoordig algemeen aangewende „dupli-tized films” geen vermelding. Verder wemelt het werk van drukfouten! De druk is overigens zeer goed; de platen kunnen echter over het algemeen bij Ref. minder waardeerding vinden.

Alles bijeen genomen, meent Ref., dat hij dit boek ter aanschaffing warm kan aanbevelen aan ieder, die voornemens is de eerste wankele schreden op het oneffen pad der urologie te zetten. En dat moesten feitelijk alle studenten in de geneeskunde zijn en alle algemeene artsen, die hun studie hebben beëindigd vóór het tijdperk, waarin de urologie de kinderschoenen is ontwassen en zich tot een zelfstandige wetenschap van den eersten rang heeft ontwikkeld. Zij zullen er een schat van practische urologische bijzonderheden in vinden en veel, dat tot diepgaander denken en verdere studie zal opwekken.

F. HIJMANS.

G. BLECHMANN, *Les péricardites aiguës*. 263 bldz., 27 fig. in den tekst. Paris, E. FLAMMARION, 1922. Prijs. f 2.50.

Het ziektebeeld der acute pericarditis wordt door BLECHMANN in dit boek op korte en tevens boeiende wijze besproken. Niet alleen de juiste *diagnose*, tevens op het juiste oogenblik en vooral niet te laat gesteld, van de acute aandoeningen van het hartezakje is van groot belang, maar eveneens *oorzaak en aard* van het exsudaat zijn hoogst gewichtige factoren. Want de aard der behandeling is mede van deze factoren afhankelijk, en juist deze behandeling is voor den zieke van het hoogste belang, kan zelfs levensreddend werken. De vraag, punctie of insnijding, beheerscht dan ook de behandeling, al wordt aan de interne, medicamenteuse behandeling der acute endocarditis natuurlijk in geen deele tekort gedaan. Ten slotte vormt de plaats waar men zal puncteeren (links buiten de tepellijn, parasternaal links, parasternaal rechts, of onder den processus xiphoideus van het borstbeen) steeds nog een belangrijk punt van meeningverschil. BLECHMANN blijkt een groote voorkeur te hebben voor de substernale punctie van het epigastrium uit, een methode, die in ons land weinig in zwang is. Maar, er zijn vele wegen, die naar Rome leiden; derhalve is het zeker de moeite waard, het *pro* en *contra* der verkondigde meening aan te hooren,

al moge men dan ook reeds zijn gevestigde meening dienaangaande hebben.

Al hebben CASSAET en vele anderen de pericarditis in al haar verschillende vormen reeds uitvoerig toegelicht, toch valt er nog veel te bespreken en te overleggen, hetgeen alles bij BLECHMANN in goede handen is. Verschillende ziektegeschiedenissen en lijkopeningsverslagen dragen ertoe bij, dit boekwerk aantrekkelijk te maken. De teekeningen en X-foto's echter zijn verre van fraai; ook de druk en het papier laten veel te wenschen over. Doch dit zijn slechts uiterlijke kleinigheden, waarmede bij een volgende uitgave misschien rekening is te houden en die de werkelijke waarde van den inhoud niet verminderen. Samenvattende, hebben wij hier met een degelijk en goed studieboek te maken, resultaat van langjarige ervaring in de kliniek van MARFAN.

P. H. ENTHOVEN.

AUG. STÄRCKE, *De Weg terug. Psycho-Analyse en Aesthetiek*. Uit Zenuw- en Zieleven VII. No. 1—2. Hollandia-Drukkerij Baarn. Prijs: / 1.—.

Dit werk werd in verkorten vorm voorgedragen op het Tweede congres voor Moderne Kunst te Antwerpen in Januari 1922. STÄRCKE begint daarom met de bekentenis, dat hij van aesthetiek niets weet, maar het toch wil wagen er over te spreken. Hij wil eenvoudig eenige feiten de revue laten passeeren en zien, wat die ons te vertellen hebben. Dit is bij uitstek de psycho-analytische methode. „Ook wanneer wij een droom of een ziekteverschijnsel analyseeren, stellen wij ons met blank gemoed er tegenover en laten het geheele weefsel van gedachten en bewegingen, dat door den onderzochte onmiddellijk vóór en na de reproductie van het onderzochte verschijnsel wordt voortgebracht, op ons werken”.

Hij begint dan deze methode toe te passen op het drama en bespreekt er verschillende uit vroeger en later tijd. Hij komt tot de slotsom, dat in het drama een romantisch en een klassiek bestanddeel is te vinden. Het romantische bestaat uit primitief-erotische conflicten, het klassieke uit een schema van rhythmiek, dat nog veel primitievere zielsbewegingen voorstelt.

Evenals in den droom, wordt ook in het kunstwerk de inhoud gevormd door, in werkelijkheid onvervulbare, wenschen, die in beide vervuld en plastisch of symboliek zijn voorgesteld. Het beschermt daardoor voor maker en genierter den maatschappelijken arbeid tegen stoornissen van het onbewuste uit. Het kunstwerk wordt door den genierter gemeenschappelijk met den kunstenaar doorleefd; op den bodem dier gemeenschappelijkheid kan veel verbodens genoten worden zonder tot angst aanleiding te geven.

Het kunstwerk geeft gelegenheid ter verfrissing onder te duiken in het kinderlijke, voor een wijle af te dalen in de verlossende vrijheid van het kind zijn. „Het kunstwerk geeft toespelingen in onze taal op de tragedie van de kinderziel en zóó, dat die tragedie zelve resonneert, in een sfeer, die dieper ligt dan het woord”.